

Tipasa, qui m'ho havia de dir!

18 de desembre del 2008

Baixar a esmorzar abans de 2/4 de 9 em costa una mica, i com que tampoc faig cap esforç, ni poso el despertador, un dia més em perdo l'esmorzar i m'haig de conformar amb un cafetó. Les cuineres ja ho han recollit tot. *Pas de problème*. Tampoc tinc gana quan em llevo. Quines sorpreses em depararà aquest dia que s'ha llevat amb un sol esplèndid?

Primer sms: "Bon dia, Moussa. Tenim algun programa per avui?"

Em sembla perfecte anar a visitar Tipasa! Hi he estat tres vegades, però només a la platja, i he passat de llarg d'aquest patrimoni de la humanitat! En aquest cas, a la quarta va la vençuda! I em fa il·lusió anar-hi amb transport públic, és més divertit. La llàstima és que l'amic del meu amic ha d'acabar una feina i es queda sense excursió. Al migdia sortim amb el bus, i l'estómac ja em comença a demanar alguna cosa sòlida. En una parada, baixo un moment amb permís del conductor, i compro ametlles torrades per matar el cuc. El bus és petit i fabricat a la Xina. L'espai entre els seients és molt estret.

El Museu de Tipasa exposa peces molt valuoses i antigues, totes recuperades de la mateixa zona, sobretot troballes funeràries de la necròpoli, com ossos, àmfores i gerres. La guia ens diu que s'han acabat els tríptics explicatius. Llàstima. El museu que acull les peces a l'interior és una única sala i té un pati petit, però les ruïnes de Tipasa són espectaculars. Amb el mar a tocar, el dia assolellat i la bona companyia d'un algerià guapo, o almenys jo li trobo, encara dec veure Tipasa més bonica del que és. Tipasa és un viatge en el temps, és un laberint romà, un museu a l'aire lliure d'una ciutat romana, un bosc de pedres amb una vegetació exuberant gràcies a les pluges dels darrers dies, un espai immensament màgic i carregat d'energia, i molt més. Albert Camus va escriure que "Tipasa estava habitada pels déus". Ho ignoro, però realment estem davant d'una de les restes arqueològiques més riques i evocadores del passat púnic i romà d'Algèria.

Tipasa, ciutat habitada pels déus, segons Camus. I per les deesses, afegeixo jo.

Ara entenc la directora del Vinseum de Vilafranca, la Montserrat Iniesta, quan es posava les mans al cap quan li vaig confessar que havia estat tres vegades a Tipasa, a la platja! Quin pecat havia comès sense saber-ho! Em sembla que després de la passejada d'avui, cada vegada que torni a Alger vindré aquí amb un bon llibre i m'hi quedaré tot el dia.

—I si anem a buscar una pizza i ens la mengem davant del mar?

Com si Tipasa fos un xiringuito qualsevol. I m'adono de fins a quins extrems podem arribar les persones quan imitem inconscientment els tics dels turistes més ignorants. Menjar una pizza a Tipasa! Quina ximpleria! Com se'm pot haver acudit! Estic avergonyida. Sort que el guàrdia del museu ens diu que està totalment prohibit menjar i beure. És clar que sí. Se'm deu haver girat el cap. Tot i així, finalment la pizza sí que ens la menjarem perquè ens ve de gust. Una pizza sense tomàquet, que és molt car,

i amb uns trossets de pollastre que s'han de buscar amb lupa, tot i que he demanat l'especial *poulet*, que vol dir pollastre en francès. És boníssima igualment! Ja són les 3 de la tarda i és la primera cosa consistent que mengem en tot el dia. Per cert, hem entrat a la Pizzeria Real Madrid, però quan hi ha gana, hi ha coses que importen poc o gens. El Zidane és d'origen algerià i tothom l'adora, i és normal. Avui és dijous i ja és cap de setmana a Algèria. Per això hi ha moltes parelles i famílies.

Nosaltres ja tornarem cap a Alger, perquè a 2/4 de 8 tinc el sopar al Centre Diocesà d'Alger on m'allotjo. A la capital, bus del centre cap a la rue Bougara. Hem pujat com hem pogut, enmig de la gent que es guanya a empentes un lloc al bus. Fem el viatge drets i atapeïts, perquè hem agafat el darrer, tot i que només són les 7 de la tarda! Els nostres cossos gairebé es toquen. Tenim les cares a pocs centímetres i sento la seva olor. És impossible mirar a una altra banda, impossible fer cap gest. I penso:

—Que mai s'acabi aquest viatge! Que mai s'acabin els embussos de circulació, tant de bo que trobem un control de policia i ens pari!

Finalment, sí que arribem. Baixo del bus i travesso la carretera com puc, jugant-m'hi la vida com cada vegada, a “la libanesa” com diuen a Beirut. Passa com puguis i per on puguis, en absència de semàfors i passos de vianants, que és la majoria de les vegades a Alger! Al final t'hi acostumes.

Em fa il·lusió sopar a les Glycines perquè allà et pots trobar cada dia persones de països diferents, amb qui comparteixes moltes històries i vas trencant barreres i fronteres. Avui, la directora del centre, la Marie-Terèse Mounier, ens explica el viatge a Alsàcia, on ha passat uns dies amb les nétes que aviat tornaran als Estats Units, on resideixen. Un dels residents, el Rachid, em diu que la propera vegada que vingui a Alger m'acompanyarà a les runes de Cherchell, a prop de Tipasa, que també són d'un interès arqueològic important.

I demà? Demà és divendres, festiu setmanal, i podem fer una altra excursió. A 2/4 de 9 del matí, ens trobarem al tronc, un tronc gegant molt curiós que fa de banc comunitari i punt de trobada, al davant de la Grand Poste, Correus. Un dels extrems del tronc té un cap de dofí esculpit a la fusta. Sempre hi ha molts homes asseguts, només homes, i jo m'hi afegeixo quan puc per provocar una mica, ho confesso. Que s'hi vagin acostumant. Un cop a l'estació d'autobusos, el nostre destí serà Tizi-Ouzou. La capital de la Cabília ens espera.

El diari *El Watan* publica l'anunci del Ministeri d'Educació algerià d'invertir 15 milions de dinars per a les APC, Associacions de Pares d'Escoles, per equipar amb calefacció les escoles de primària del país. Sí, les mares encara resten invisibles en la nomenclatura d'aquestes entitats, com a Catalunya fa poc temps. Espero que un dia d'aquests la Saliha arribarà a classe i la trobarà calentona.

La Lali m'ha trucat a primera hora per anunciar-me que finalment tinc una plaça al vol de Djanet del 29 de desembre. Aniré amb la delegació de la direcció de la cultura d'Alger (em pagaré el bitllet, és clar) i assistiré a una setmana d'activitats culturals d'Alger a aquesta ciutat del desert, a prop de la frontera amb Líbia. Serà la tercera visita a Djanet, i dissabte farem el canvi de nom per disposar del bitllet d'avió. Finalment, la Badia, la directora de la cultura d'Alger, té compromisos que li impedeixen fer el viatge. Ho sento per ella i me n'alegro per mi!

Perquè m'observa o perquè li explico coses que em passen, el Moussa diu que sóc una dona amb molta sort. Potser és el "toc dels àngels" que em va regalar la Maria Rosa d'Ordal abans de marxar i que sempre duc penjat al coll.

—Perquè et protegeixi i et porti sort —em va dir.

O potser és Algèria, que és màgica. O potser és que és el meu moment. *Carpe diem*, Rosa. Aprofita aquest moment.

¡Un 10 por la excursión!

Divendres 19 de desembre del 2008

Abans que soni el despertador, ja he obert els ulls, igual com quan era petita i anava d'excursió amb l'escola. Avui aprofitarem millor el dia perquè hem quedat a 2/4 de 8, al tronc, davant de correus. Casualment, el despertador i la crida a l'oració del muetzí sonen alhora, i salto del llit a la dutxa. Com que tinc temps, baixaré al centre d'Alger caminant, i veuré com es lleva la ciutat.

Saludo el policia de l'ambaixada del Marroc i l'escombriaire del carrer Didouche Mourad, nom d'un màrtir de la guerra de la independència algeriana, un carrer anomenat abans rue Michelet, una de les artèries principals de l'Alger colonial. El bus número 40 em ve al darrere. Doncs avui me'n vaig a peu! Passo pel davant de Pizza Camelia. A l'altra vorera, un home escup al terra, després creua el carrer i camina just al darrere meu. Es veu que per acabar de fer net encara haurà d'escopir unes vegades més, i sento com es prepara els projectils. Quina angúnia! Ara passo per sota d'un cartell publicitari del Rafa Nadal i pel costat d'un ram d'esterlitzies d'una floristeria. Ara és un policia qui escup quan passo. Avui deu ser el Dia Mundial de les Escopinades! I jo sense saber-ho!

Arribo mitja hora abans a la cita i m'assec a la parada del bus, i no al tronc, per passar més desapercebuda. Quan em pregunten alguna cosa en algerià, només puc dir: *la árifu*, no ho sé. I ja saben que sóc estrangera. Però el cas és que primer m'han confós amb una algeriana! Conclusió: si mantinc la boca tancada, puc passar per una d'elles. He començat el llibre de la Malika Mokeddem *Mes hommes* i avanço pàgines mentre m'espero. "Som moltes les que hem fet del dret a la igualtat, a la llibertat, a l'amor, a l'elecció de la nostra sexualitat, la nostra única religió (...). Em pregunto sovint: per què sóc tan diferent?" Aquesta és una pregunta que em resulta molt familiar. Me la faig sovint. Per què he deixat una feina fixa i ben pagada? Per què m'entossudeixo a voler viure de les meves creacions, com el taller de comunicació, les xerrades sobre les dones que ens han precedit en la lluita per la igualtat de drets, o sobre aquests viatges a Algèria? Per què m'atrau tantíssim

la idea de proposar noves activitats al meu poble? Per què visc sense televisor des que vaig estudiar comunicació audiovisual a l'Autònoma? Per què em dedico a viatjar en comptes de buscar una feina "com cal" que m'asseguri el futur? I jo mateixa em responc: doncs perquè em deixo portar per la intuïció, pel que sento i pel que llegeixo. Perquè sé que en aquesta vida cada persona ha d'oferir alguna aportació al món, i la meua crec que consisteix a imitar les papallones, que cada vegada volen a alçades més altes i exploren territoris desconeguts, segons vaig llegir a *Les claus del lideratge* de Robin S. Sharma. I creieu-me que Algèria és un territori ben desconegut, i la gent encara més.

La Malika Mokeddem va néixer al desert algerià, a Kenadsa (Béchar) l'any 1949, i al 1977 va emigrar a França. És metgessa, però l'any 1985 va abandonar aquesta professió per dedicar-se a la literatura. Actualment viu a Montpeller. Va descobrir de ben petita que a la seva família l'arribada d'un fill era més volguda i celebrada que la d'una filla. Sense adonar-me'n, ja estic a la pàgina 40 i vaig cap al tronc. El Moussa deu ser a punt d'arribar. És la nostra segona excursió i crec que li fa tanta il·lusió com a mi. Li envio un sms: "*Je suis déjà arrivé*".

Torno amb la Malika. "*Crampe, emprunter, tonitruante, mégarde, chagrin...*" Vaig encerclant aquestes paraules desconegudes perquè durant el viatge el meu professor particular m'ajudi en la traducció. Pàgina 50. I justament ahir li vaig dir que si em feia esperar més de mitja hora, marxaria soleta a Tizi-Ouzou, que ara ja sé on és la parada dels autocars! Pocs minuts abans de les 10, i després de deu sms, el senyor professor s'acosta al tronc, em fa dos petons i diu:

—Ahir em vas dir que quedàvem a les 10! Em vas enviar un missatge que deia: "*Un 10 por la excursión*"!

Resulta que mentre jo li donava un 10 per l'excursió d'ahir, va entendre que la trobada per l'excursió a Tizi-Ouzou era a les 10! Ja sap que avui ha suspès l'examen de castellà. *Pas de problème!* Tots contents perquè estem junts i perquè tot ha estat un malentès ben divertit, del qual en parlarem dies i tornarem a riure.

El centre d'Alger es queda desert a l'hora de la pregària del divendres.

A la central d'autobusos sento que criden: Tlemcen! Bejaïa! Sétif! Orà! Constantina! Tinduf!..., tants llocs que vull conèixer!!

—*¡Tinduf! Tengo amigos allí, Warda, ¿quieres que vayamos?*

—Sí, si l'altre dia vaig conèixer a l'avió unes dones que hi anaven.

Pruebas y correcciones. Español. BAC 3: Viajar es renovarse. Los viajes modifican nuestro concepto del mundo. El noi m'ha portat un manual de classe, amb textos i exercicis, i me l'ensenya quan ja estem en ruta. Hi ha un fragment de *Las ratas*, d'un tal Miguel Debiles, que li corregeixo per Miguel Delibes. I a la portada, tres fotos: un torero, una plaça de braus i una desfilada de moros i cristians. Almenys constato que els tòpics són presents tant a una banda com a l'altra de la Mediterrània.

—Au. *¡Viva España!*

Només em faltava el Rambo a l'Afganistan! I parlant en francès, damunt del meu cap, a l'autocar. Puc deixar de mirar la pantalla, però impossible escapar-me del volum tan alt! Sort que

el paisatge és preciós, d'un verd intens, amb vinyes i tarongers, amb les muntanyes al fons. Veiem l'antiga via de tren que anava d'Alger a Tizi-Ouzou i per la qual el meu amic pretenia fer l'excursió avui. Ningú li havia dit que fa temps que la línia es va interrompre per motius de seguretat i per manca de rendibilitat. Hi ha gent que passeja per les vies. Avui és festa i precisament per això les brigades que arreglen les carreteres, les eixamplen o construeixen voreres treballen més que mai, així el seu muntatge afecta menys la circulació. A Tizi-Ouzou està núvol i sembla que vol ploure. I el paraigües a la residència! El Ziad Lefgoum, president de l'Associació Cultural Tussna, ens farà d'amfitrió, tot i que s'ha enfadat perquè hem vingut divendres, i tot està tancat: la casa de la cultura, l'associació, el teatre, l'ajuntament, les universitats, tot! També fa morros perquè hem donat un volt per la plaça on hem quedat, i pateix per la nostra seguretat. Seria imperdonable que ens passés res.

—*Dommage!* Quina pena. Per què heu vingut avui en comptes de diumenge?

—Doncs, perquè ens venia de gust... Ja tornarem, home.

Els fans del club de futbol de Tizi-Ouzou es passegen per la ciutat amb les banderoles i fent sonar les darbukes, els instruments de percussió que es toquen també als casaments, cridant i fent sonar els clàxons. El partit es juga després de dinar. A les 2, n'entren uns quants al bar on estem menjant el pollastre amb patates. Després de diverses aproximacions i temptejos, les nostres mans han decidit agafar-se i donar-se escalfor per sota la taula mentre escoltem el Ziad amb interès. Talment com dos adolescents! El Ziad explica que tenen unes relacions fredes amb l'Institut Cervantes d'Alger i amb l'ambaixada espanyola, i ignora el perquè. Com que conec el nou president del Cervantes i el nou ambaixador, amb tota la innocència del món em comprometo a fer-los arribar el desig d'amistat de Tussna. Farem el cafè en un altre lloc perquè aquí hi ha massa rebombori. Em passa pel cap anar al camp a veure el partit, però si mai no hi vaig a Barcelona, ho faré a la Cabília? Un bar ple d'homes, més d'una vintena, que veuen com em dirigeixo a la *toilette*, i quan hi arribo veig que només hi ha un vàter perquè un home, dret, hi pugui orinar!

Ignoro en quina posició el puc fer servir. Definitivament, en aquest bar les dones mai no s'aturen a fer un cafè. Tinc el telèfon de la germana Mary Thomas, companya de classe a les Glycines. El Ziad ens ha acompanyat on viu. Però potser són a missa encara.

—*Bonjour, ismi Warda, bon dia, sóc la Rosa. Je suis en face à ta maison!* Estic al davant de casa teva! Treu el cap per la finestra i em veuràs!

La Mary Thomas està contenta de tornar-me a veure perquè havia perdut totes les adreces de correu, i ja creia que mai més ens retrobaríem. Presentacions de les companyes de pis, suc de taronja, unes pastes, un riuet i marxem que avui és festa i hi ha menys busos de retorn a Alger. Ja tornarem. Després de la trobada sota la taula, les nostres mans es busquen mentre caminem pel carrer cap a la parada del bus, i a la vista del Ziad i de tothom qui s'hi vulgui fixar. Ens estrenyem ben fort les mans quan seiem a l'autocar, més estret, més vell que el d'abans, però almenys sense el Rambo. Uns quants homes viatgen drets i escoltem la transmissió del partit entre el Tizi-Ouzou i un equip marroquí. Al cap de poc sona la veu del muetzi una altra vegada cridant, almenys és la sensació que em dóna, pels altaveus del bus. Unes nenes ballen als seients del darrere del cotxe que circula pel carril del costat. Faig uns moviments amb les espatlles per afegir-me a la festa. Riem. Quan el Moussa pensa que ningú el veu, em fa un petó. El primer petó! Vist i no vist! I en un lloc públic! Quina emoció! M'explica que ha escrit algunes coses en francès i en castellà, però mai les ha ensenyades a ningú. Improvisa aquest poema:

*Tu eres mi mano escrita
el despertador de mi idioma,
tan durmiendo adentro
Lo que siento por ti
es como una palabra que quiere salir fuera de mi alma*

No em negareu que aquest noi és un àngel! I jo sóc la persona més necessitada d'amor del món! Sí, ho confesso. Tinc necessitat se sentir-me estimada i d'estimar, potser com tothom, ja ho sé.

Però reconec que això meu és urgència emocional, i que sóc una candidata perfecta per un programa de *Lo que necesitas es amor*. I el tinc aquí, totalment disposat.

Ha tornat a sortir el sol i ens enlluerna. Li deixo les ulleres i faig una capcinada a la seva espatlla. Sento l'olor de cuir de la jaqueta i el seu massatge a les meves mans. Que mai s'acabi aquest viatge!

Com ahir i abans d'ahir, sobre les 6 de la tarda estem esperant el 40 al centre d'Alger. Sempre esperant. Però avui ja m'he rebel·lat al matí, i ara tinc un còmplice. Farem el camí de pujada plegats i agafats de la mà, pel centre d'Alger, perquè després diguin. I encara hi ha qui em pregunta si m'obliguen a posar-me el vel! Quanta incomprensió i desconexença d'una riba a l'altra de la Mediterrània. I una amiga americana que creu que Algèria és només un desert exòtic! El Moussa m'ha explicat que l'any 1996, durant l'anomenada dècada negra, va tenir la sort de fer una estada per estudiar espanyol a Alcalá de Henares. Un vespre estava a una discoteca madrilenya ballant amb una noia, i aquesta li va preguntar el seu origen.

—Sóc algerià —va respondre ingènuament.

El ball es va acabar. Va veure la noia trucar per telèfon i immediatament es va donar l'ordre de desallotjar la sala. Quina coincidència, oi? Encara recorda aquella moguda, per la humiliació que va patir. I es posa la mà al cor.

Només entrar a l'habitació i ja sento el pi! pi! pi! del mòbil.

“*Cuántos pasos para medir el infinito*”. Un sms molt profund. Tampoc l'entenc, però és poètic, oi? Cadascú a casa seva, però amb el mòbil a cent com una parella d'adolescents. Als meus 45 anys. Però com va dir Picasso un dia: “Quan em diuen que sóc massa vell per fer alguna cosa, procuro fer-la de seguida”.